

MOŽNOSTI ZA USTANOVITEV FUNDACIJE ZA SPODBUJANJE ZAPOSLOVANJA MLADIH

Monika Rajšp, Darija Lorbek, Anita Hrast, Manja Kelbič

IRDO - Institute for the Development of Social Responsibility,
Maribor, Slovenia

monika.rajsp@irdo.si; darija.lorbek@irdo.si; anita.hrast@irdo.si

Povzetek: Prispevek je namenjen pregledu ukrepov, ki veljajo in se izvajajo v Sloveniji in na EU ravni na področju spodbujanja zaposlovanja mladih, inoviranja in podjetništva. Mladi imajo mnogo idej, vendar se uresničevanje teh idej pogosto ustavi zaradi pomanjkanja finančnih sredstev. V prispevku predstavljamo možnosti za ustanovitev fundacije, ki bi mladim nudila finančno podporo pri zagonu lastnih projektov in poslovnih idej. S tem bi pripomogli k znižanju brezposelnosti med mladimi in k ustvarjanju novih delovnih mest.

Ključne besede: brezposelnost mladih, fundacija, financiranje, družbena odgovornost, podjetje, zaposlovanje

POSSIBILITIES FOR THE ESTABLISHMENT OF A FOUNDATION TO SUPPORT YOUTH EMPLOYMENT

Abstract: The article is devoted to reviewing the measures and actions, valid for and to be implemented in Slovenia and EU level in the field of promoting youth employment, innovation and entrepreneurship. Young people have many ideas, but the implementation of these ideas often stops due to lack of funding. In this paper we present the possibilities of establishing a foundation that would offer financial support to young people who are trying to start their own projects and business ideas. This would contribute to decreasing youth unemployment and raising the number of new jobs.

Keywords: youth unemployment, foundation, financing, social responsibility, company, employment

1. Uvod

Prispevek je namenjen pregledu nekaterih ukrepov, ki veljajo in se izvajajo v Sloveniji in na EU ravni na področju spodbujanja zaposlovanja mladih, inoviranja in podjetništva. Zavedamo se, da ima naš pregled omejitve, saj ni mogoče povzeti vseh aktivnosti v EU in Sloveniji na področju zaposlovanja mladih. Predstaviti želimo tudi pomen in koncept ustanovitve fundacije oz. ustanove, ki bi mladim pomagala pri uresničevanju njihovih podjetniških idej ter spodbujala njihov osebni in karierni razvoj.

2. Ukrepi in programi za spodbujanje zaposlovanja mladih

V boju proti zmanjšanju brezposelnosti med mladimi se aktivno združujejo institucije, organizacije in politični odločevalci, tako na lokalni kot na nacionalni in evropski ravni. V nadaljevanju navajamo nekaj programov in ukrepov spodbujanja zaposlovanja mladih, inovativnosti in ustvarjalnosti.

a) na evropski ravni

Zaradi gospodarske krize je v evropskih državah v letu 2010 stopnja brezposelnosti med mladimi narasla na 23,4 %, (oziroma 5,5 milijonov mladih, ali natančneje: vsak četrti do peti prebivalec, mlajši od 25 let, ki se želi zaposliti, ne najde zaposlitve). Stopnja brezposelnosti med mladimi s tako visokim deležem je dvakrat večja, kot znaša stopnja brezposelnosti za vse starostne skupine skupaj in je skoraj trikrat večja kot stopnja brezposelnosti med starejšimi od 25 let (opomba avtorjev: v Sloveniji kategorija mladih zajema več starostnih skupin, in sicer: od 15 do 18 let (t. i. mladost), od 19 do 24 let (t. i. obdobje post-mladosti) in od 25 do 29 let (t. i. mlajša odraslost), medtem ko je v Evropi ta opredeljena do starosti 25 let). Navedeno pogosto vodi v dve trajni posledici: tveganje brezposelnosti mladih tudi v prihodnosti in socialna izključenost (vir 1). Člani Evropskega sveta so zato leta 2012 pozvali članice, naj okrepijo prizadevanja za zaposlovanje mladih.

Tudi namen desetletne strategije Evropske unije za gospodarsko rast in delovna mesta *Evropa 2020* (vir 2) je spodbujanje razvoja držav članic, ki bo temeljil na pametnih tehnologijah, trajnostni naravnosti in socialni vključenosti. Med prioriteta področja strategije sodijo zaposlovanje, izobraževanje in zmanjševanje revščine. Cilj, ki ga želi EU uresničiti do konca leta 2020, je 75 % zaposlenost aktivnega prebivalstva, starega od 20 do 64 let. EU je opredelila tri glavne pobude (vir 3) na področju revščine in brezposelnosti:

- Mladi in mobilnost:

Pobuda *Mladi in mobilnost* si prizadeva izboljšati izobraževanje in zaposlovanje mladih in povečati stopnjo zaposlovanja mladih. EU navaja, da je za doseg te cilje potrebno izobraževanje in usposabljanje prilagoditi potrebam mladim in spodbujati mlade, da izkoristijo evropske štipendije za študij in usposabljanje v drugi državi. Hkrati pa je potrebno spodbuditi države, da vsaka z ustreznimi ukrepi mladim olajša prehod iz izobraževanja v delovno razmerje.

Med metode uvrščajo ukrep *Prva zaposlitev EURES*, ki spodbuja mobilnost mladih pri iskanju dela v Evropski uniji in je v letih 2012-2013 pomagal okoli 5.000 mladim, da najdejo zaposlitev v drugi državi Evropske unije. Sem sodi tudi finančna podpora mladim podjetnikom, t.j. *mikro-finančni instrument Progress*, ki omogoča najetje mikro-posojil v višini največ 25.000 EUR za ustanovitev podjetja ali razširitev poslovanja.

Drugi ukrepi na ravni EU so še *Jamstvo za mlade*, programa *Erasmus* in *Leonardo da Vinci*, *Erasmus za podjetnike* in *Evropska prostovoljska služba*. Na podlagi priporočila Sveta Evropske unije so države članice (med njimi tudi Slovenija) sprejele program *Jamstvo za mlade*, preko katerega lahko črpajo iz 4 milijone EUR vrednih pripravljanih ukrepov za pomoč državam članicam pri zaposlovanju, nadaljnjem izobraževanju ali usposabljanju mladih v štirih mesecih po zaključku šole. Program *Erasmus* in *Leonardo da Vinci* omogočata izvajanje prakse univerzitetnih študentov in učencev poklicnih šol v podjetjih v drugih državah Evropske unije in izmenjavo študentov sorodnih fakultet. *Erasmus za podjetnike* omogoča prakso za mlade podjetnike v malih podjetjih v drugih državah Evropske unije, *Evropska prostovoljna služba* pa zagotavlja 10.000 mest za prostovoljce po vsej Evropi.

- Program za nova znanja in spretnosti ter nova delovna mesta

Že samo ime pove, da gre za spodbujanje mladih za pridobivanje novih znanj in spretnosti, s čimer bi lahko zadovoljili potrebe trga po novih oblikah delovnih mest. Program prispeva tudi k zmanjšanju števila mladih, ki prezgodaj opustijo šolanje, in števila ljudi, ki jih ogrožata revščina in socialna izključenost. Med ukrepe sodi izvajanje reform za večjo prožnost in varnost trga dela. Gre za t.i. prožno varnost oz. *flexicurity*, ki predvideva dolgoročne strategije izobraževanja, učinkovite politike zaposlovanja in razvoj fleksibilnega, a hkrati zanesljivega trga dela. Tako želi zadovoljiti delodajalce, ki potrebujejo fleksibilne zaposlene, po drugi strani pa zavarovati delavce, da imajo zanesljivo zaposlitev oz. ne bodo dolgoročno brezposelni. Med ukrepe sodijo še zagotovitev kakovostnih delovnih mest in razvoj boljših delovnih pogojev ter ustvarjanje ugodnih razmer za odpiranje novih delovnih mest. Iz te sheme so znani programi *Mladi v gibanju (Youth on the Move)*, *Priložnosti za mlade (New Skills for New Jobs)* in drugi, ki se ukvarjajo s pripravami politik, izvajajo analize ipd.

- Evropska platforma proti revščini in socialni izključenosti

Platforma ni namenjena izključno mladim, vsekakor pa prispeva k izboljšanju stanja tudi med mladimi. Sem sodi delovanje na celotnem političnem spektru, kot so trg dela, denarna podpora, zdravstvo, izobraževanje, bivalne razmere, učinkovitejša poraba finančnih sredstev Evropske unije v podporo socialnemu vključevanju, sodelovanju in partnerstvu s civilno družbo, boljša koordinacija politik med državami EU in drugi ukrepi.

Poleg navedenih velja omeniti še pobudo *Priložnosti za mlade (Youth Opportunities Initiative)*, ki je bila predstavljena leta 2011 in je namenjena mladim diplomantom, da si pridobijo prve delovne izkušnje, ter mladim, ki so opustili šolanje, in jih spodbuja, da se vrnejo v program ustreznega poklicnega usposabljanja. Evropska unija za namene programa *Priložnosti za mlade* omogoča konkretne ukrepe, kot so črpanje več sredstev iz Evropskega socialnega sklada za vzpostavitev programov usposabljanja in vajeništva in pomoči za mlade ustanovitelje podjetij in socialnih podjetij. Poleg pobude *Priložnosti za mlade* poznamo še pobudo *Communication on a Youth Employment Package* in pobudo *Za zaposlovanje mladih (Moving Youth Into Employment)*, obe predstavljeni v decembru 2012 (vir 6).

b) na nacionalni ravni

Podaljšanje ekonomske krize in nazadovanje gospodarske aktivnosti in zaposlovanja so tudi v Sloveniji pospešili rast mladih brezposelnih. Slovenija se je z deležem 25 % brezposelnih mladih v letu 2012 uvrstila med države EU, kjer je brezposelnost mladih postala izrazit problem (vir 4).

Resolucija o Nacionalnem planu za mladino 2013 – 2020 navaja, da mora biti mladinska politika celovita: z ukrepi na vseh področjih, ki vplivajo na življenje mladih. Med osmimi, v resoluciji opredeljenimi ukrepi, so tudi kakovostno izobraževanje in usposabljanje, učinkovito vključevanje na trg dela in večji obseg mobilnosti mladih, kar so ključni dejavniki za izkoriščanje potenciala vseh mladih.

Zaradi oteženega prehoda v zaposlitev po končanem šolanju, prihaja do ohromelosti mladih pri osamosvajanju, podaljšanja finančne odvisnosti in s tem tudi ostali problemi, kot so bivanjske razmere, odlašanje z ustvarjanjem lastne družine in socialna izključenost. Ena od rešitev za izboljšanje položaja mladih na trgu delovne sile, ki jih resolucija predlaga, je upoštevanje neformalnih delovnih izkušenj, ki pa jih država, formalne izobraževalne institucije in zlasti delodajalci večinoma ne priznavajo (vir 6). Kljub temu pa je mladim potrebno zagotoviti priložnosti za neformalno in priložnostno učenje.

Na področju zaposlovanja in podjetništva je eden od ciljev resolucije izboljšanje kompetenčne usposobljenosti mladih in temu usklajena prioriteta pod-področja (našeta so za ta prispevek relevantna), ki so:

- vzpostavitev celostnega priznavanja neformalnih oblik znanj in izkušenj ter povezovanja formalnega in neformalnega izobraževanja;
- vzpostavitev celovitega sistema vseživljenjske karijerne orientacije za mlade v starosti 15-29 let;
- spodbujanje samoiniciativnosti, podjetništva (vključno s socialnim podjetništvom) in samozaposlovanja mladih ter povečevanje pomena razvijanja podjetniške naravnosti in znanj.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti v sodelovanju z drugimi ministrstvi in partnerskimi organizacijami izvaja evropski program oz. izvedbeni načrt *Jamstvo za mlade* (vir 4), ki je namenjen spodbujanju zaposlovanja mladih; z njim želi Slovenija prispevati k uresničitvi ciljev strategije Evropa 2020 na področju socialne in Resolucije o Nacionalnem planu za mladino 2013-2020. Vlada je program sprejela januarja 2014, ta pa vključuje kar 36 ukrepov za lažji prehod iz izobraževanja v zaposlitev.

Ukrepe izvajajo številne formalne izobraževalne institucije in organizacije. Ukrepi so razvrščeni v tri skupine, in sicer:

Zgodnje ukrepanje in aktivacija, kamor sodijo karierna orientacija, napovedovanje bodočih potreb na trgu dela, sistem beleženja in priznavanja neformalno pridobljenih znanj, praktično usposabljanje pri delodajalcu v času izobraževanja in vajeništvo. Predvidene so reforme dejavnosti na področju spodbujanja ustvarjalnosti, podjetnosti in podjetništva med študenti in dijaki in na področju metod za spodbujanje ustvarjalnosti, podjetnosti in inovativnosti za učitelje. Sem sodi tudi program *PUM – Projektno učenje za mlajše odrasle*, kadrovske in ostale štipendije.

Podporni ukrepi in reforme, pri katerih gre za aktivnosti, ki spodbujajo vključevanje mladih na trg dela. Te so reforma dela študentov in dijakov, *Projekt za podporo podjetništvu* in *EURES*. V okviru Projekta za podporo podjetništvu je bil izveden pilotni projekt *Izzivi mladim*.

Ukrepi za zaposlovanje in usposabljanje, kamor sodi okrepljeno svetovanje mladim, spodbujanje mednarodne mobilnosti mladih ter spodbujanje podjetništva, inovativnosti, izobraževanja mladih. Izpostavimo sledeče programe: *YEI: Prvi izziv in Pripravnštva*: usposabljanje mladih na delovnem mestu in zaposlovanje pri delodajalcu, kjer se je usposabljal; *Podjetno v svet podjetništva in spodbujanje samozaposlovanja*; *Delovni*

preizkus; Nacionalne poklicne kvalifikacije, Usposabljanje mladih na delovnem mestu, Krajše oblike usposabljanja brezposelnih oseb, Oprostitev plačila prispevkov delodajalca, Spodbude za zaposlovanje mladih v organizacijah v mladinskem sektorju, Pripravnštva, Mentorske sheme za mlade, Univerzitetni inkubatorji, Program za zagon inovativnih podjetij in drugi.

Omenjeni programi vsebujejo številne ugodnosti za delodajalce, kot so oprostitev plačila prispevkov za zaposlitev mladih, davčne olajšave za zaposlitev invalidov, vračilo prispevkov za prvo zaposlitev (program *Iz faksa takoj praksa*), davčne olajšave za zaposlovanje brezposelnih, spodbude za zaposlovanje v pomurski regiji, povračila prispevkov za zaposlitev pri delodajalcih v nekaterih občinah ter javna dela; pri samozaposlovanju pa oprostitev plačila prispevkov za nove samozaposlene itd..

Naštete ukrepe sofinanciranja programov in projektov za povečanje zaposlitvenih možnosti za mlade na nacionalnem nivoju večinoma izvajajo državne inštitucije, kot so Zavod za zaposlovanje, univerze in pogodbene partnerske organizacije itd. Primer je tudi javna agencija SPIRIT Slovenija, ki si skozi program spodbujanja podjetništva, inovativnosti in ustvarjalnosti prizadeva za vzgojo odgovornih, samoiniciativnih in drznih posameznikov. Prav tako bo agencija v letu 2015 izvedla serijo brezplačnih izkustvenih delavnic *Izzivi mladim*, ki so namenjene ambicioznim in izzivov željnim posameznikom – mladim med 15. in 29. letom starosti. Programe in projekte za izboljšanje zaposlitvenih možnosti za mlade na lokalni ravni pa izvajajo nevladne organizacije.

V Sloveniji imajo mladi veliko priložnosti za neformalno izobraževanje, tudi z uvedbo Zakona o prostovoljstvu, ki nalaga organizaciji, da mora prostovoljcu na njegovo željo izdati potrdilo o opravljenem prostovoljskem delu (vir 7). Mladi lahko uporabljajo tudi knjižico *Nefiks*, kamor zapisujejo neformalno pridobljeno izobrazbo, veščine in delovne izkušnje. Knjižico izdaja Zavod Nefiks, ki tudi nadaljuje s tretjo sezono programa *Zaposlitveni klub za mlade*.

Zavod Ypsilon izvaja program Mentorstvo za mlade po vsej Sloveniji, kjer s pomočjo mentorjev podjetnikov mladim zagotavljajo potrebno svetovanje na njihovi podjetniški poti. Preko tega programa je nekaj mladih že dobilo zaposlitev.

Program spodbujanja zaposlovanja in podjetništva med mladimi izvaja tudi IRDO – Inštitut za razvoj družbene odgovornosti, ki je v letu 2013 uspešno izvedel pilotni projekt *Model M za zaposlovanje mladih*. Po poročanju Zavoda za zaposlovanje, območna služba Maribor, je bil cilj projekta presežen, saj je kar 72% mladih v pol leta po zaključku projekta dobilo zaposlitev (vir 8, 9). Projekt se je nadaljeval z nadgradnjo programa v letu 2014 (*Model M 2014 - Karierno usposabljanje in podjetništvo za mlade*), ko se je kot partner projektu pridružil še Karierni center Univerze v Mariboru ter kot podporni partner projekta Zavod za zaposlovanje, Območna služba Maribor in Območna služba Ptuj. Ključni cilj projekta je bil oblikovati karierni načrt za inovativno iskanje zaposlitve ali poslovni načrt za uresničitev lastne podjetniške ali nevladne ideje mladih brezposelnih.

Izkušnje organizatorjev projekta Model M pričajo, da vsi mladi po zaključku programa ne uresničijo svoje podjetniške ideje. Razloge vidijo predvsem pri pomanjkanju finančnih sredstev oz. v izgubi občutka podpornega okolja, ki so ga bili deležni v času izvajanja programa. Zato je ključno, da mladim omogočamo prav finančno obliko podpore, ki bi premostila še zadnje ovire, ki loči mladega do ustanovitve lastnega podjetja.

3. Predlog za ustanovitev fundacije za spodbujanje zaposlovanja mladih

Ukrepi in programi za izboljšanje zaposljivosti mladih, ki smo jih predstavili v 2. poglavju, nudijo mladim finančno podporo v smislu olajšav in oprostitve plačila prispevkov, običajno pa jim ne omogočajo direktnega dostopa do finančnih sredstev, s katerimi bi mladi uresničili svoje poslovne ideje. V ta namen se nam zdi smiselno ustanoviti fundacijo, ki bi mladim omogočila dostop do povratnih in nepovratnih sredstev za zagon lastnega podjetja ali nevladne organizacije.

3.1. *Opredelitev pojma fundacija*

Fundacije opredeljuje Zakon o ustanovah, ki definira pojem ustanove oz. fundacije, opredeljuje premoženje fundacije, namen ustanovitve, upravljanje fundacije, nadzor nad poslovanjem fundacije, postopek ustanovitve ter druge določbe (vir 10).

Ustanova oziroma fundacija je na določen namen vezano premoženje in označuje pravno osebo zasebnega prava. Status pravne osebe ustanova pridobi takrat, ko ministrstvo, v katerega delovno področje sodi namen, za katerega je ustanova ustanovljena, izda soglasje k aktu o ustanovitvi. Tako na primer o soglasju o ustanovitvi fundacije, ki je namenjena štipendiranju podiplomskega študija, odloča ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo. (vir 20)

Besedo fundacija lahko v imenu ali firmi uporabljajo zgolj pravne osebe, ki so ustanovljene za splošnokoristne ali dobrodelne namene in tega ne opravljajo kot pridobitno dejavnost. Po Zakonu o ustanovah (Uradni list) je ustanova pravna oseba zasebnega prava. Namen ustanove mora biti splošnokoristen ali dobrodelen in praviloma trajen.

3.2. *Fundacije v Sloveniji*

V Sloveniji je po podatkih, dostopnih na portalu Matični register in register stalnega prebivalstva (MRRSP), prijavljenih 291 ustanov. Evidenca ustanov je javno dostopna na povezavi <http://mrrsp.gov.si/rdruobjave/us/index.faces>.

Fundacije oz. ustanove v Sloveniji pokrivajo dejavnosti na področju kulture in umetnosti, šolstva in znanosti, zdravstva, socialne dejavnosti, okolja in trajnostnega razvoja, športa in turizma ter humanitarnosti. Obstajajo tudi krovne ustanove, ki jih predstavlja Združenje slovenskih ustanov (Velikonja 2010, 12).

V Sloveniji veliko fundacij deluje na področju razvoja otrok in mladine, hkrati pa je zelo malo takšnih, ki bi spodbujale področje zaposlovanja mladih, inovativnosti in podjetništva. V nadaljevanju predstavljamo tri fundacije, ki izvajajo aktivnosti za izboljšanje zaposlitvenih možnosti mladih:

- Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti PRIZMA, ustanova → združuje nacionalna, lokalna, privatna in EU sredstva z namenom preprečevati brezposelnost, ohranjati delovna mesta in kreirati nove zaposlitvene priložnosti v Podravju;
- Fundacija Sončni dan → je namenjena brezposelnim mladim, mladim podjetnikom in spodbujanju podjetništva; mladim nudi priložnosti, ki so potrebne za njihov osebni, intelektualni in osebni razvoj;
- Fundacija Tramp → ustanovljena je za namene na področju vzgoje in izobraževanja.
- Razvojna fundacija Pogum → podpira mlade talente iz Srca Slovenije. S programi in dejavnostmi mlade spodbuja k razmišljanju, podpira njihov ustvarjalni nabor in celostni razvoj. Spodbuja razvoj in socialno podjetništvo med mladimi.

3.3. *Fundacije v tujini*

Na evropskih tleh velja omeniti vodilno neodvisno mednarodno nepridobitno združenje ustanov in korporativnih donatorjev Center evropskih ustanov (European Foundation Centre). Center evropskih ustanov spodbuja, podpira in predstavlja delo splošnokoristnih ustanov, ki aktivno delujejo na območju Evrope, hkrati pa center deluje še z nacionalnimi in regionalnimi združenji ustanov v severni in latinski Ameriki, Avstraliji in Aziji (Velikonja 2010, 9). Tuje fundacije, ki so namenjene spodbujanju zaposlitvenih priložnosti mladih, lahko uporabimo kot primer dobrih praks in koncept njihovega delovanja smiselno uporabimo pri zasnovi fundacije za mlade v Sloveniji. Pri pripravi programa fundacije pa za primer dobre prakse navajamo naslednja programa:

- YOUTH ENTREPRENEURSHIP PROGRAM (YEP); (ZDA - Kalifornija) → program je namenjen mladim med 14. in 27. letom in jim pomaga pri realizaciji njihovih poslovnih ciljev, spodbuja kreativnost, odkriva poti do priložnosti do majhnih in velikih podjetij, omogoča razvoj veščin in sposobnosti (vodstvene sposobnosti, team-building, finančni management, komunikacija in poslovna etika);

- YES PROJECT (YOUTH ENTREPRENEUR STRATEGIES); (Evropa) → program za spodbujanje inovativnega in podjetniškega razmišljanja med mladimi. Zavzema se za uvajanje podjetniškega razmišljanja v učne načrte v šolah ter izobraževanje mladih na področju podjetništva.

3.4. Razlogi za ustanovitev fundacije za spodbujanje zaposljivosti mladih

Brezposelnost mladih v Sloveniji je občutno višja od brezposelnosti celotnega aktivnega prebivalstva (vir 6). Položaj mladih na trgu dela je slab. Mladi se zaposlujejo za določen čas, opravljajo honorarna in občasna dela, dela po avtorskih in podjemnih pogodbah, na silo podaljšujejo študij, da lahko koristijo študentsko delo. Vse oblike opravljanja dela mladim ne nudijo finančne in socialne varnosti. Z ustanovitvijo fundacije bi mladim, ki že imajo oblikovane prepričljive poslovne načrte, dali možnost za zagon lastnega podjetja.

Namen ustanavljanja ustanove oz. fundacije mora po zakonu o ustanovah biti splošnokoristen ali humanitaren. Spodbujanje zaposlovanja mladih je gotovo dovolj splošno koristen razlog za ustanovitev fundacije, ki bi se ukvarjala predvsem z izboljšanjem zaposlitvenih možnosti mladih. Obstoječe fundacije mlade večinoma podpirajo v obliki štipendij za njihovo izobraževanje in razvoj talentov. Fundacija za spodbujanje zaposljivosti mladih pa bi bila namenjena sofinanciranju poslovnih idej, hkrati pa bi ustvarjala podporno okolje za njihovo zaposlovanje in podjetništvo. Potrebno je omeniti, da gre zlasti za mlade, ki v svojem izobraževalnem procesu niso spoznali podjetništva, kar še dodatno pripomore k njihovi previdnosti in odločitvi, da ne ustanovijo lastnega podjetja, kljub temu, da imajo dobro razvite poslovne ideje. To pomeni, da mladi potrebujejo še bolj trdno podporno okolje, ki jih bo opogumilo za zadnji korak k ustanovitvi podjetja.

3.5. Koncept ustanovitve fundacije za spodbujanje zaposljivosti mladih

Fundacija za spodbujanje zaposlovanja mladih bi delovala na področju celotne Slovenije, s poudarkom na zaposlovanju mladih v lokalnem okolju. Ustanovitveno premoženje fundacije naj bi predstavljal denar, premičnine, nepremičnine ali druga premoženjska upravičenja. Ustanovitelji fundacije bi bili posamezniki in podjetja, partnerji pa občine, nevladne organizacije in druge podporne ustanove v državi.

Ustanovo lahko ustanovi domača oz. tuja pravna ali fizična oseba. Ustanovo je potrebno vpisati v register ustanov. Soglasje k aktu o ustanovitvi izda pristojno ministrstvo v 30 dneh od prejema akta o ustanovitvi. Soglasje se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije na stroške ustanove. Zoper odločitev pristojnega ministrstva je dovoljena pritožba, o kateri odloča Vlada Republike Slovenije.

Z dnem izdaje soglasja k aktu o ustanovitvi preide premoženje na ustanovo, ta pa lahko začne izvajati namen, za katerega je ustanovljena. Soglasje mora pristojno ministrstvo posredovati ministrstvu za notranje zadeve, ki vpiše ustanovo v evidenco ustanov. Evidenca ustanov je javno dostopna na naslednji povezavi: <http://mrrsp.gov.si/rdrubjave/us/index.faces>.

Namen fundacije mora biti splošnokoristen ali doberdelen in praviloma trajen. Namen se šteje za splošnokoristnega, če je ustanova ustanovljena za namene na področjih znanosti, kulture, športa, vzgoje in izobraževanja, zdravstva, otroškega, invalidskega in socialnega varstva, varstva okolja, varstva naravnih vrednot in kulturne dediščine, za verske namene in podobno. Omenjena fundacija bi zagotavljala sredstva za izobraževanje in svetovanje mladim na področju podjetništva, nevladništva in aktivnega iskanja zaposlitve ter ustvarjanju pogojev za tovrstno delo.

Namen se šteje za doberdelnega, če je ustanova ustanovljena z namenom pomagati osebam, ki so pomoči potrebne. Krog oseb, ki pridejo v poštev kot koristniki, je lahko omejen, vendar ne sme biti poimensko določen ali omejen le na člane družine. Dejavnosti te fundacije so namenjene mladim brezposelnim v Sloveniji v starosti od 18. do 29. let.

Ustanovo upravlja uprava, lahko pa ima ustanova tudi druge organe, če to določa akt o ustanovitvi. Upravo sestavljajo najmanj trije člani. Člani uprave ne morejo biti osebe, ki niso polnoletne ali ki niso poslovno sposobne, osebe, zaposlene v ustanovi, osebe, ki opravljajo nadzor nad ustanovo. Člane uprave določijo ob ustanovitvi fundacije.

Uprava skrbi za izvajanje namena ustanove, zastopa ustanovo in opravlja druge naloge, določene v zakonu in aktu o ustanovitvi. Uprava ima svojega predsednika, ki ga izvolijo člani uprave. Uprava sprejema odločitve z večino glasov članov, če akt o ustanovitvi ne določa drugače. Po zakonu so člani uprave upravičeni do povrnitve potnih stroškov, dnevnice in nagrade, ki jih določi uprava, ob upoštevanju meril, ki so določena v aktu o ustanovitvi in v skladu z zakonodajo.

Ustanove precej nadzira pristojno ministrstvo. Ustanova mora voditi poslovne knjige ter izdelati letna poročila na enak način kot zavodi. Uprava ustanove je dolžna pristojnemu ministrstvu vsako leto do konca marca predložiti poročilo o delu in finančnem poslovanju v preteklem koledarskem letu. Pristojno ministrstvo lahko zahteva, da mora poročilo o finančnem poslovanju revidirati pooblaščen revizor-

V skladu s 142. členom ZDoh-2 lahko rezident del dohodnine nameni za financiranje splošnokoristnih namenov in za financiranje političnih strank in reprezentativnih sindikatov. Seznam upravičencev do namenitve dela dohodnine vsako leto objavi Vlada RS na predlog pristojnih ministrstev oziroma vladne službe. V skladu s tem bi lahko fundacija za spodbujanje zaposlovanja mladih pridobivala sredstva za izvajanje dobrotelnih storitev tudi iz tega vira.

Predstavljamo več jeder, ki sodelujejo pri delu fundacije:

1. Finančno – Ustanovitelji in/ali podjetja in posamezniki, ki prispevajo sredstva za delovanje fundacije;
2. Vsebinsko – nevladne organizacije, občine, podjetniški svetovalci, lokalne razvojne agencije, podporne organizacije, kot so zavod za zaposlovanje, regijske gospodarske zbornice ipd.;
3. Organizacijsko – občine (zagotavljanje infrastrukture), nevladne organizacije, podjetniki svetovalci, ki bi delo z mladimi dejansko izvajali (zagotavljanje vsebin in programov izobraževanja).

Fundacija za mlade bi lahko v popolnosti ali delno krila svetovanje in izobraževanje za realizacijo poslovnih idej mladih brezposelnih, pri čemer bi omogočala različne oblike (so-)financiranja. Na primer, sofinanciranje delne zaposlitve mladega podjetnika za dobo enega leta, sofinanciranje razvoja podjetniške ideje (izobraževanje, svetovanje...), sodelovanja na razpisih za subvencioniranje nakupa potrebne infrastrukture ali tehnologije ipd. Pri tem bi vnaprej opredelila pogoje sodelovanja, višino (so-)financiranih sredstev ter pogoje za povratno in nepovratno (so-)financiranje. Na ta način bi povečali ustvarjanje novih delovnih mest na lokalni, regionalni in nacionalni ravni in ne zgolj v gospodarsko razvitejših regijah, s čimer bi spodbujali lokalno gospodarstvo in zmanjševali regionalne razvojne razlike.

Ustanovitev fundacije za mlade podpirajo nacionalne in evropske razvojne strategije, katerih cilj je zmanjšanje brezposelnosti med mladimi. Program ustanovitve fundacije bi tako moral biti prioriteten ukrep na področju zmanjševanja brezposelnosti med mladimi na lokalni oz. regionalni in nacionalni ravni.

4. Sklepne misli

Brezposelnost mladih predstavlja velik izziv odločevalcem tako na nacionalni kot na lokalni ravni. O brezposelnosti se veliko govori tudi na evropski ravni, vendar ukrepi, ki jih izvajajo, ne morejo vključiti vseh mladih, ki se soočajo z iskanjem zaposlitve. Pri ustvarjanju zaposlitvenih priložnosti moramo biti ne samo inovativni, temveč moramo mladim nuditi celostno podporno okolje. Že samo razmišljanje o ustanovitvi fundacije, ki bi s svojim delovanjem spodbujala mlade k podjetniškem razmišljanju in jim pomagala pri uresničevanju njihovih podjetniških idej, predstavlja pozitiven pristop k reševanju problematike brezposelnosti med mladimi. Vendar ukrep ne bo pomagal, če podjetniške ideje ne bodo prepričljive, zlasti obetanje inovacije za potrebe možnih odjemalcev je bistveno. A ta vidik sega izven okvira tega prispevka.

Viri in literatura:

1. Jamstvo za mlade, kampanja, Mladinski svet Slovenije, Študentska organizacija Slovenije, Sindikat Mladi plus in Zavod Mladinska mreža Mama. Dostopno na spletni povezavi: http://www.jamstvozamlade.si/kdo_smo.html, dne 5.3.2015.

2. Evropa 2020, strategija Evropske komisije. Dostopno na spletni povezavi: http://ec.europa.eu/europe2020/index_sl.htm, dne 5.3.2015.
3. Zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje, portal Evropske komisije. Dostopno na: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=956>, dne 5.3.2015
4. Jamstvo za mlade, izvedbeni načrt 2014 – 2015, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, januar 2014. Dostopno na spletni povezavi: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/zaposlovanje/Jamstvo_za_mlade.pdf, dne 5.3.2015
5. Jamstvo za mlade. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/si/delovna_podrocja/trg_dela_in_zaposlovanje/jamstvo_za_mlade/, dne 5.3.2015
6. Resolucija o nacionalnem programu za mladino (2013 – 2022) (ReNPM13-22), Državni zbor, oktober 2013. Dostopno na spletni povezavi: http://www.ursm.gov.si/fileadmin/ursm.gov.si/pageuploads/pdf/Nacionalni_program_za_mladino/resolucija_o_npm/Recolucija_o_NPM.pdf; dne 5.3.2015
7. Zakon o prostovoljstvu (ZProst), Uradni list RS, št. 10/2011. Dostopno na spletni strani: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=102198>, dne 5.3.2015
8. Uspešen pilotni projekt Model M za zaposlovanje mladih, Zavod za zaposlovanje. Dostopno na spletni strani: <http://www.ess.gov.si/obvestila/obvestilo?aid=784>, dne 5.3.2015
9. Model M 2013 - Pilotni model kariernega usposabljanja in svetovanja za večjo zaposljivost mladih in nadgradnja programa v letu 2014. Anita Hrast, Darija Lorbek, Matjaž Mulej. Dostopno na: <http://www.irdo.si/images/model-m-2014-predstavitev.pdf>;
10. Zakon o ustanovah (Ur.l.RS št. 70/2005, s spremembami in dopolnitvami); str. 7280. Dostopno na: <http://www.uradni-list.si/1/content?id=57297>; dne 17.2.2015;
11. Velikonja, Nataša. 2010. Dobre prakse fundacij/ustanov v Sloveniji. Ljubljana: Združenje slovenskih ustanov – ZSU
12. Agencija SPIRIT Slovenija. *Podjetniški portal*. Dostopno na: <http://www.podjetniski-portal.si/o-podjetnistvu/izobrazevanje-za-podjetnistvo>; dne 17.2.2015;
13. Zavod RS za zaposlovanje. *Mladi*. Dostopno na: <http://www.ess.gov.si/mladi>; dne 17.2.2015;
14. Assembly of European Regions. *Youth Entrepreneurship Strategies*. Dostopno na: <http://www.aer.eu/knowledge-centre/regional-expertise/projects/yes.html>, dne 17.2.2015;
15. BECSC Business & Entrepreneurship Center. *Youth Entrepreneurship Program*. Dostopno na: <http://www.becsc.org/programs/youth-entrepreneurship-program>, dne 17.2.2015;
16. PRIZMA Fundacija za izboljšanje zaposlitvenih možnosti. Dostopno na: <http://www.fundacija-prizma.si/index.php/onas/fundacija-prizma/splosne-informacije>, dne 17.2.2015;
17. Fundacija Sončni dan. Dostopno na: <http://www.soncni-dan.si/>, dne 17.2.2015;
18. Fundacija Tramp. Dostopno na: <http://www.fundacijatramp.si/index.php/sl/>, dne 17.2.2015.
19. Razvojna fundacija Pogum. Dostopno na: <http://www.srce-slovenije.si/bodoci-podjetnik/razvojna-fundacija-pogum>, dne 7.3.2015.
20. Fundacija – ustanova. Dostopno na: <http://mladipodjetnik.si/podjetniski-koticek/ustanovitev-podjetja/katero-obliko-podjetja-izbrati/fundacija-ustanova>, dne 7.3.2015.